

Předpláči se
 Pro Prahu: celoročně 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr., čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
 Pro venkov: celoročně 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl. 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 1'40
 Jednotlivá čísla prodávají se po 12 kr., jednotlivé přílohy hud. po 50 kr.
 Za inseráty se platí pouze 2 kr. za řádek drobného písma.

DALIBOR.

časopis

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěvákých spolků českoslov., zároveň pak

organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Jen frankované listy přijímají se.
 Rukopisy redakci zasláné nevracejí se.

Předplatné přijímá administrace v č. 147-I. (Karlova ulice).

Dopisy týkající se redakce buďtež zaslány frankop.dru Ludevítovi Procházkovi do č. 9 v Ječné ulici.

Redaktor:
Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:
Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

22. listopadu „Památný den sv. Cecilie,“ patronky hudebního umění.
 „ 1824 * J. L. Lukes, výt. tenorista — v Ústí n. Orlicí.
 „ 1834 I. provoz. Cherubiniho zpěv. „Ali Baba“ — v Drážďanech.
 23. „ 1835 I. provozování Mendelssohnovy ouvertury k „Meluzíně“ — v Lipsku.
 „ 1863 † J. L. Zvonař, výt. spis. a sklad. hudební — v Praze.
 24. „ 1818 * A. Bazzini, housl. a sklad. hud. — v Brescii.
 „ 1838 * Fr. Bauš, housl. a sklad. — v Stodůlkách.
 „ 1839 I. provozování Berliozovy symfonické básně „Romeo a Julie“ — v Paříži.
 25. „ 1799 * Frant. Benda, slovutný houslista a sklad. — v Starých Benátkách.
 „ 1787 † Kr. V. Gluck, slov. sklad. op. — ve Vídni.
 „ 1868 † Dr. Fr. Brendl, spis. hudební — v Lipsku.
 26. „ 1811 * tentýž — v Stollberku.
 „ 1826 * Hugo Ullrich, sklad. — v Oppelu.
 „ 1839 * Otto Nicolai, operní sklad. — v Berlíně.
 „ 1860 † Frant. Servais, slovut. čellista a sklad. — v Hallu u Bruselu.
 „ 1864 I. provoz. Meyerbeerovy zpěv. „Robert ďábel“ na českém divadle pražském.
 28. „ 1793 † Bedř. Lud. Benda, (syn slav. Jiřího Bendy), operní skladatel (Lazebník Sevillský 1779) — v Königsbergu.
 „ 1799 * A. B. Marx, spis. hud. a sklad. — Halle.
 „ 1836 I. prov. Glinkovy zpěv. „Žizň za carja“ — v Petrohradě.
 „ 1742 * I. provozování Glinkovy zpěvohry „Ruslan a Ludmila“ — v Petrohradě.

žaduje. Mimo tyto hlavní základní kameny, na nichž celá ta monumentální budova vlastenecké zpěvohry Smetanovy spočívá, najdeme však v následujících jednáních ještě další stálé tvary hudební pobočného významu, jež s hlavními paralelně ku předu se běrou, je doplňující a kontrastujícím živlem svým v jasnější světlo na odiv stavíce. Tak setkáme se již v předešlé k druhému jednání mimo známý již nám motiv Přemyslův (K z předešlého čísla) s novými intresantními tvary hudebními, jež pak v dalším průběhu, zejména jednání druhého, tvoří základní material scén mezi Lutoborem, Chrudošem a Krasavou, sloužící takto co ilustrace tohoto děje pobočného, o němž jsme se již na počátku svého pojednání byli zmínili. Poboční tento děj co páka hlavního rozvíjí se v horské lesní krajině pod mohylou otce obou rozvadených bratří Chrudoše i Štáhlava, jež sem byl starý Lutobor za účelem vespolečného smíření pozval. Střediskem celého tohoto vedlejšího děje jest Krasava a neblahý její poměr k oběma rozvadeným bratrům. Kdekoli vlastní tato příčina a původ sváru bratrského se průběhem druhého jednání v naznačených scénách objeví, tam najdeme tvar hudební:

(Viz motiv L na stránce následující.)

Druhý motiv původu čistě harmonického, jenž pozornost naši taktéž již v předešlé poutá, a jenž objevuje se všude tam, kde zmínka se činí o mohyle rekovného Klena, této památce po otci slavném, jest tvaru následujícího:

(Viz motiv M na stránce následující.)

K těmto pojí se ještě třetí motiv N co podstatný základ scény mezi Lutoborem a Krasavou, kde tato vidouc, že spor obou bratří vinou její roste a nabývá neustále větších rozměrů, otci ze svého provinění se vyzná a o smilování jej rozhněvaného prosí.

(Viz motiv N. na stránce následující.)

Smetanova vlastenecká zpěvohra

„Libuše.“

(Pokračování.)

Pokud se týče příznačných motivů hlavních osob děje, shledali jsme, že všechny jsou s náležitou mírou upotřebeny již při exposici děje v prvním jednání. V následujících jednáních setkáváme se s nimi opětně co s dobrými známými ovšem v rozličných změnách, jichž nutnost okamžitá situace vy-

Larghetto

L. *pp* atd.

M. *Lento. pp* *sempre pp* *rit.*

N. *cres - cen - do* *f* atd.

Tento slibuje jí přijmouti na milost pod tou výminkou, pakliže ze všeho Chrudošovi, jehož byl též k mohyle otcově obeslal, se vyzná, jeho hněv uchlácholí a na něm vroucí láskou svou vymůže, aby kněžnu povznesenou za urážky jí učiněné na kolenu odprosil. Krasava odhodlá se ku kroku tomu a očekává samotna pod mohylou příchodu Chrudošova. Jakmile se tento objeví, obrací v hněvu náhle rozbouřeném krok svůj nazpět, však Krasava vrhá se mu se slzou lásky v oku k nohám, vyznává se, že ne ku bratru Štáhlavu, jak byla dříve předstírala, nýbrž k němu zahořela milostí, a zapřísahá jej při svatém citu lásky, kterou k ní dříve pocítil, zapřísahá jej při drahé památce otce reka, aby zapomenul křivdy mu učiněné a vrátil se v náruč její co jedině zbožňovaný. Chrudoš kouzlem lásky přemožen, Kra-

savu k srdci tiskne, obejmě smířen bratra a Lutobor již nyní vyslovuje naději, že obratem tím smíří se příkrý ten vladyka i s vládkyní uraženou. Scena ta končí v blahém míru obou sporných stran; lahodný motiv Štáhlavů (J z předešlého čísla) doznívá ještě naposledy celým orchestrem i působí hudebně velmi uspokojivý dojem.

Druhé jednání dospělo již k první polovici, věru již nejvyšší to čas, abychom se tváří v tvář setkali s druhou hlavní osobou děje hlavního — s Přemyslem. Zrakům našim objeví se v dalším výstupu ladná krajina venkovská v okolí Stadickém; v krátké předehře rozvinut jest v několika taktách motiv Přemyslův K, těsně za ním následuje motiv Libušin A, ježž náhle přetrhnou veselé zvuky idilické šalmaje za scenou:

O. *f* (za jevištěm) *Moderato* *p* atd.

k nimž připojí se veselý zpěv ženců na poli blízkém pracujících, právě to české zvuky, jichž vábné kráse nikomu nelze odolati. Pokud se týče zvukového efektu čtyř těch solových smíšených hlasů, bude zajisté číslo toto za scenu přednášené nejskvostnější partii celé opery. Mezi uchvatným zpěvem žencův vystoupí na jeviště, jež dosaváde bylo prázdné, Přemysl, zaduman v myšlenkách tajuplných. Od tohoto okamžení možno část této sceny čtenářstvu listu našeho ještě podrobněji sledovati a sice z první přílohy letošního ročníku „Dalibora“, jež vyšla pod titulem „Zpěv Přemyslův“. V čísle 6. „Dalibora“ podali jsme podrobný komentář k příloze té; abychom jasnější přehled celého pochodu a vývoje hudebních myšlenek zpěvohry zachovali, opakujeme částečně, pokud toho totiž nutnost vyžaduje, vysvětlení své přílohy na tomto místě. Příloha ta začíná zlomkem motivu Libušina **A**, jež rozvinut již v plné kráse a majestátnosti — pokud jsme naznačili — v prvním jednání, přechází v motiv Přemyslův **K**, jež oba souhrnem možno nazvati stereotypním motivem lásky. Již v těchto několika málo taktech prozradil nám skladatel svými příznačnými motivy co vše děje se v duši zadumaného Přemysla: prozradil nám, že vzpomíná na Libuši a na lásku svou ku kněžně vznešené. Jakmile však postihne myšlenky své na dráhách tak nebezpečných, přetrhne proud jich násilně, pozvedá tvář zachmúřenou a snaží se těkavé myšlenky své upoutati k jinému předmětu, především k nejbližšímu okolí svému. Slunko jasné se do výše pozvedá, obraz ten pln jasných paprskův jest hudebně překrásně vylíčen, kde housle (con sordini) rozdělené ve zvláštním samostatném sboru (divisi) v nejvyšší poloze jasné, oslepující ten kolorit působí. Blahý mír v přírodě, jež tak ostře kontrastuje s nepokojným nitrem Přemyslovým, bezděky

jej svede k novým úvahám. Jaký však nepokoj, jaké to tušení zmítá nitrem reka našeho? On sám slovy určitými bojí se vyřknouti temné tušení o budoucnosti své: „Vždyť Libuše mne vroucně miluje, zdaž to nemožností, bych se stal knížetem po boku milované ženy té?“ Tak asi tajně šepce nitro jeho. Jakou nuancí dovedl by naznačiti dramatický básník duševní stav reka v momentu podobném, kam vládá slova pouhého nemá přístupu? Jakých výhod tu však požívá dramatický skladatel, jež pomocí svých motivů příznačných vniknouti dovede v pravém smyslu slova v srdce i ledví reka svého a dovede i nejjemnější hnutí ducha jeho posluchači srozumitelným učiniti! Co v tom momentu duchem Přemysla se kmitlo, a co on si ani nedůvěruje slovem živým vyřknouti, to zachytil skladatel a prozradil obecnstvu svým určitým „motivem volby“, jež zazněl v širém rozvedení v jásotu rozradostněného lidu již v prvním jednání v oné době, kde rozhodla se kněžna ku volbě manžela a knížete. (Viz mot. **H** v č. 46. listu našeho a příští mot. **Q**.) Přemysl v tomto svém hudebním monologu mluví o své tajné lásce ku kněžně, doufá v opětování lásky se strany kněžny, doufá i v budoucí své povýšení na stolec knížecí. Pojednou vytrhne se z krásných svých snů, jež rozčilená obrazotvornost o budoucnosti před zrakem jeho vyčarovala, obraz jasného slunka objeví se poznovu v orchestru, zdáli zaznívá poznovu ženců píseň veselá (viz **O**), která neustále mohutněji roste, čím více se ženci z pozadí ku jevišti blíží. Při jich pak objevení rozproudí se po jevišti bujně veselí lidu venkovského při obžinkách, jež ustrojil jim vlídný pán. Že při této příležitosti Smetana živel české písně jak slušno využítkoval, o tom svědčí nejlépe následující hudební jádro celé této veselé scény:

P.

atd.

Na to následuje skvělá píseň Přemysla „o lípě slovanské“ a jejím významu, kde v skvělé instrumentaci zdařilou tonomalbou jest naznačeno tajemné šelestění listí, zpěv ptactva atd. Že i při této příležitosti v této jediné „arii“ z celé opery jest hlavní zřetel brán na hudební živel slovanský, netřeba dokládati. V tom náhle zazní orchestrem motiv volby

(srovnej **H** z prvního jednání) a na jevišti objeví se poslové od Libuše vyslaní, podávající Přemyslu roucho knížecí a zvouce jej na stolec knížecí co manžela a vladaře od kněžny vyvoleného. Přemysl se v uchvatné písni loučí s lidem svým, jež jej v mohutně stupňovaném finálním sboru pozdravuje co vladaře. Druhé jednání končí rovněž tak skvělým sborovým efektem jako první.

(Dokončení).

Q.

Z ciziny a Rakouska.

** Nový ředitel německého divadla v Pešti Albin Svoboda získal pro týž ústav za kapelníka jakéhosi p. Ad. Müllera jun. Otevřeno bylo divadlo to dne 8. t. m. Štraussovou operetou „Netopýr“.

** *Krystýna Nilsonova* vystoupila dne 29. října v Petrohradě co „Valentina“ v „Hugenotech“, kterouž partii zpívala tentokrát po prvé. Táž bude v únoru bud. r. zpívati pohostinsku v dvorní opeře ve Vídni.

** *Impressario Pollini*, jenž nyní zastává úřad ředitele městského divadla v Hamburce a zároveň jest ředitelem vlašské opery v Petrohradě, obdržel od krále nizozemského rytířský kříž řádu Viléma z Oranie.

** *Hanuš z Bülovů* uspořádal dne 7. t. m. v Londýně v St. James-Hallu první klavírní matinée, jejížto programem byla vesměs díla Beethovena, a těšil se vši přízni vybraného obecenstva, nad míru četně shromážděného.

** Anglický sedmdesátiletý skladatel *Benedikt*, žák C. M. Webra, obdržel od císaře rakouského komthurský kříž řádu Františka Josefa.

** Slovátná pianistka *Ar. Goddardova* koncertuje nyní v Austrálii.

** V komické opeře *Vídeňské* provozovati se má tuto zimu nová komická zpěvohra ruského skladatele F. O. Lešetického, profesora na konservatoři petrohradské.

** *Dvorní opera ve Vídni* hodlá prý získati tenoristu *Nachbaura*; mimo jiné povoluje se prý panu *Nachbaurovi* roční dovolená — sedmi měsíců.

** Černí virtuosové, bratři *Nicasio* a *Manuel Jimenezovi* z ostrova *Kuby*, z nichž první jest obratným čelistou a druhý dovedným pianistou, vystoupili ve *Visbadenu* ve spolku s pp. *Hessem* a *J. Julianem* v koncertu mladistvých umělců *Willie* a *Johanny Hessových* a líbili se velmi.

** *Šumanova „Genovefa“* připravuje se ve *Výmaru* ku provozování.

** V *Pešti* založena bude nová akademie hudební, jejímž ředitelem bude prý *Fr. Liszt*. Na ostatní místa učitelská vypsán bude co nejdříve konkurs veřejný.

** *Královská akademická škola pro hudbu v Berlíně* provedla dne 18. t. m. *Haendlovo* oratorium „*Herakles*“ řízením prof. *J. Joachima*.

** V *Lipském „Gewandhause“* uspořádáno dosud čtvero koncertův (6. 15. 22. října), v nichž následující skladby orchestrální provedeny byly: ouvertury: „*Meeresstille und glückliche Fahrt*“ (*Mendelssohn*), „*Anakreon*“ (*Cherubini*), „*Kouzelná flétna*“ (*Mozart*), b-dur symfonie *Šumanova*, d-dur (2.) *Beethovenova* a c-mol *L. Spobra*; *Šumannovy* „*Obrazy z východu*“ orchestrovane *Reineckem* a serenada pro smyčcový orchestr s obligátním violončelem od *Volkmanna* (poslední dvě skladby byly v „*Gewandhause*“ novinkami), *Rietzova* ouvertura a *Beethovenova* 7. symfonie. Co solisté vystoupili v oněch třech kon-

certech: pianista *Hallé* z *Manchestru*, houslista *Schradieck*, paní *Norman-Nerudová*, čelist *Schröder*, konečně zpěvačky *Proskova* a *Peška-Leutnerová* a zpěváci *Gura* a *Hill*.

** *Městská rada v Lipsku* hodlá obě divadla převzít ve vlastní správu, až kontrakt s nynějším ředitelem *Haasem* vyprší.

** U *Bartholfa Senffa* v Lipsku vyšly básky slavného *Krylova*, komponované pro alt a bas s průvodem klavíru od *A. Rubinšteina*.

** Z *Londýna*. V nastávající sezoně bude v kryštálovém paláci provozována také *Rubinsteinova* ouvertura k opeře „*Dimitrij Donskoj*“.

** Z *Petrohradu*. První symfonický koncert filharmonické jednoty odbýval se dne 8. t. m. Provedeny byly: symfonie *Haydenova*, *Beethovenův* koncert klavírní do c-mol a *Cherubiniho* ouvertura „*Les abencerages*.“ Klavírní part v *Beethovenově* koncertu hrál p. *Jos. Věňavský*. Krom toho spolupůsobil dvorní operní zpěvák *Melnikov*. V posledním sezení této jednoty jednohlasně jmenován čestným členem *Nikolaj Grigorjevič Rubinstein*, ředitel konservatoře moskevské.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

** *Zpěvácký spolek „Dalibor“ v Slaném* uspořádá dne 22. t. m. v den sv. *Cecilie* pěveckou a taneční zábavu. Program zábavy pěvecké takto ustanoven: 1. „*Naše probuzení*“, mužský sbor *L. Procházky*. 2. „*Poslové*“, dvojzpěv pro tenor a bariton od *Jindř. Pecha*, přednesou pp. *Ign. Janda* a *V. Stejskal*, členové spolku. 3. „*Píseň slovan-ského plavce*“, mužský sbor *Em. Vašáka*. 4. „*Slza*“, solový čtvero zpěv od *Witta*. 5. „*Naše zpěvy*“, mužský sbor *V. E. Horáka*.

** *Zpěvácký spolek „Branislav“ v Jilemnici* uspořádá v den sv. *Cecilie* akademii za spolupůsobení dívčí pěvecké jednoty „*Víla*“.

** Z *Tábora*. (Pův. dop.) Zdejší mužský zpěvácký spolek uspořádal dne 25. m. m. společně se ženským spolkem „*Zora*“ veřejnou hudební produkci, jejíž program byl velmi zdařile proveden. Ukázalo se, co dovedou spojené síly, zvláště když se věci ujmou znalci a tak dovední umělci, jakými jsou naši páni pianisté *J. Bolech* a *V. Steinman*, kteří ouverturu k „*Prodané nevěstě*“ i *Thalbergovu* skladbu přednesli s neobyčejnou precisností a uhlazeností. Pánové *Pfeiffer* a *Žák* co sbormistři získali sobě nastudováním zpěvů velikých zásluh i jest k přání, aby se hudebním produkcím vždycky podobná píle věnovala. Program obsahoval: 1. „*Kéž svoji bych lásku*“, smíšený sbor dle *Mendelssohnova* dvojzpěvu upravil *K. Bendl*. 2. Ouvertura k zpěvohře „*Prodaná nevěsta*“ (čtyřručně) pro piano od *B. Smetany*. 3. a) „*Pomozte mi sestry*“, píseň pro alt s průvodem piana od *Šumana*, b) „*Probuzení*“, píseň pro alt s průvodem piana od *Drahoráda*, přednesla sl. *Pfeiffrova*. 4. „*Kytice*“ z českých písní pro so-

pránové solo a ženský sbor s průvodem piana od J. Žáka. 5. Deklamace. 6. „Stráž u Vyšehradu,“ mužský sbor od Förchtgott-Tovačovského. 7. Andante finale z Donizettiho zpěv. „Lucia,“ fantazie od Thalberga, čtyřručně na pianě přednesli pp. Bolech a Steinmann. 8. „Pochod“ ze zpěv. „Tannhäuser“ od Richarda Wagnera, pro smíšený sbor s čtyřručním průvodem piana upravil Hanuš z Bülovu.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Z českého divadla.* Nová éra divadelní počíná velmi zajímavě. Nynější pan ředitel, hodlaje bezpochyby přede vším všestrannými úsporami zalíbiti se svým pánům představeným (ač methodou tou ještě nikdo nezvelebil nějaké divadlo), započal již na nejlepším konci. Poslal totiž tyto dni mistru Smetanovi vzdor tomu, že dosud v plném znění trvá jeho smlouva s družstvem divadelním, partitura téhož zpěvohry „Dvě vdovy“, protože — nemohou se z nich platit tantiémy!*) (Té druhé, právě příčiny, která neleží ovšem ani v mistru Smetanovi, ani v jeho dílech, opatrně zamlčeno.) Důstojný to věru začátek, dle něhož vypočítati si můžeme již nyní přirozené konce. Tak daleko to tehdy již došlo, že přední a nejslavnější náš umělec hudební smí býti od téhož ústavu, jemuž věnoval nejlepší své síly, jemuž vytvořil díla ceny nepomíjitelné, urážen až do duše! Tážeme se, kde jest v celém ostatním světě vzdělaném podobného příkladu takového nevděku? Nejsouť jedním tak nešetřným uražení zároveň veškerí umělci čeští, ba není v Smetanovi uražena ohromná ta část národa našeho, která pro umění horuje a v umělcích našich pýchu svoji hledá? — Doufáme pevně, že ani sl. družstvo k takovému svévolnému pohanění Smetanova genia nepřivolí, jakož jsme přesvědčeni, že také ani obecenstvo k podobným přechmatům autokratické libovůle nebude pokojně přihlížeti. Obecenstvo, tušíme, má ještě nějakého práva k operám Smetanovým a žádný ředitel na světě nemůže dekretovati, že se nebudou vůbec více provozovati. — — Nešikovněji věru „éra energičnosti“ nemohla býti zahájena! — —

* *Mistr Bedřich Smetana* dokončil tyto dny symfonickou báseň „Vyšehrad,“ skladbu to velkolepých rozměrů a úchvatného obsahu myšlenek. Bývalá sláva a královský lesk starého Vyšehradu nalezájí hned v úvodu elegického, na nejvýše dojemného výrazu, kruté bouře, jež hlavu jeho zastihly, zaznívají pak divoce z rozvlněných tonů šumných, ku konci pak jako v hrdém vzepnutí nadšené zvuky

hlásají nezlomenou dosud sílu národa. Skladatel odevzdá skladbu tu co nejdříve filharmonikům, jimž může býti novinkou velevítanou. Nyní přistoupí k symfonické básni „Vltava,“ kterouž v hlavních rysech již má nastíněnou.

* *Pan Antonín Sitt*, chvalně známý virtuos na housle jak v domácích zábavách kvartetních tak i v koncertech, byl, jak známo, ustanoven za koncertního mistra v Gothenburgu. O jeho uměleckém výkonu přednesem Vieuxtempsovy „Fantasia appassionata“, s níž v městě tom debutoval, čteme v tamnějších listech velmi pochvalný referát, z něž toto vyjímáme: „Příchodem páně Sittovým roznesla se o něm pochvalná pověst, že jest umělcem nadání vynikajícího i přiznáváme se po prvním již poslechnutí, že pověst ta nebyla lichou. Svým ušlechtilým tonem plným mohutné energie, svou duchaplnou přednáškou dokázal, že jednati tu máme s umělcem veledaným, virtuosem dokonalým. Během měsíce listopadu vystoupí p. Sitt s pořádáním kvartetních zábav. O zdárném výsledku činnosti jeho umělecké nedá se pochybovati.“

* Skladatel *Karel Bendl* napsal k novému dramatu Oct. Feuilleta „Dalila,“ jež jsme minulý čtvrtek poprvé slyšeli, hudbu, jež pozornost veškerého obecenstva ihned na se upoutala. Jest to jmenovitě loučení se Bobdila s vlastní svou po dobytí Granady („dobyti Granady“ jmenuje se totiž opera mladého skladatele Rosweina, jež nám Feuillet v dramate svém předvádí), jež nepopíratelnou má cenu uměleckou. Zejména kombinace cello, anglického rohu a harfy, nástrojů doprovázejících romanci Bobdilovu, panem Kinským bezvadně přednesenou, jest velmi efektní. Bylo by věru záhodno, aby pan skladatel neváhal, skladbu tuto i širšímu obecenstvu přístupnou učiniti; zasluhujeť toho v plné míře.

* Mladistvá pianistka *Lilli Strikova* vrátila se tyto dny z uměleckého výletu, jež nedávno podnikla do Lince a do Liberce, kamž byla ku koncertům zvláště pozvána. V Linci vystoupila společně s barytonistou p. Šebestou. Tamější listy vyslovují se o hře její co nejlichotivěji, konstatujíce ve směs veliký pokrok, který co do technické zručnosti, výraznosti úhozu a elegance přednesu během posledního roku učinila. V Liberci pak vzbudila opět pravý úžas. Byloť divadlo až na poslední místo vyprodáno, úspěch znamenitý. Dne 2. února 1875 hodlá vystoupiti také v Praze samostatným koncertem, což zajisté v četném kruhu jejích přátel a příznivců přijato bude s potěšením.

* *P. P. Cyrill Kaněra* přijal úřad jednatele „Matice hudební“ pro město Police a okolí, taktéž p. *Ant. Fafl*, říd. učitel, pro Rokycany a p. *V. Žákovský*, kněhkupec, pro Olomouc.

* *I. koncert Wilhelmjho.* Slovnítný houslista německý, „novověký Paganini“, prof. August Wilhelmj zavítal opět k nám ve spolku s hamburským pianistou Rud. Niemanem, aby obecenstvu našemu řídkou připravili pochoutku. Obecenstvo to ale zle se jim odměnilo. I sami filharmonické naši —

*) Důvod ten ovšem platiti může naproti všem dřívějším i budoucím zpěvohrám Smetanovým a takto nejlépe provedena bude demonstrace, že se zpěvohry Smetanovy vůbec nemohou provozovati! Kráná to vyhlídka pro všechny ostatní naše skladatele, kdyby měli míti ten nešikovný nápad, chtítí ze svých zpěvoher také nějaké tantiémy!

předpokládáme, že vesměs umělci — neměli (prý) tolik šetrnosti k slovutnému mistru, aby zamezili kollisi mezi koncertem jeho a prvním koncertem „Filharmonie“. Nechceme pouštět se do širokých rozjímání o tom, kdo vinu toho nesl, zda filharmonikové sami, či pořadatel koncertů Wilhelmjho, ale jisto jest, že již na počátku října oznámen byl v čelnějších listech veřejných příchod slovutného hosta na den 15. listopadu. Následkem kollise té rozdělilo se obecenstvo naše na dvě nerovné části; větší část jeho spěchala do sálu žofínského, aby si poslechla fantastickou symfonii Berlioze a menší jen sešla se v téže době v sále konviktském, očekávajíc, že nemalého požitku se jí dostane. A v tomto očekávání svém se zajisté nezklamala. Že i Wilhelmj i Nieman oba jsou umělci znamenití, kteříž nejen technikou bezúhonnou a takořka až k mezím báječnosti sahající všem požadavkům skladeb i sebe těžších hravě vyhověti, ale i dílo kterékoliv mistrně stlumočiti dovedou, t. j. že cítí opravdu v nitru svém, co v skladateli tu neb onu určitou náladu vzbudilo, nikdo pochybovati nemůže. Wilhelmjho zná s důstatek pražské obecenstvo z předloňské sésóny koncertní; pianistu Niemana sotva kdy jmenovati slyšelo, ale i tento důstojně se řadí k předním umělcům klavírním, jakéž Praha v posledních letech slyšela, ač jestli mnohé z nich daleko nepřevyšuje, jmenovitě interpretací naskrze oduševněnou, kteráž nikdy ani v nejmenším nevybočujíc z dráhy přísně umělecké do prázdného a lichého odehrání not, vyhovuje veškerým požadavkům přednesu uměleckého. Obecenstvo uvítalo oba umělce hlučnou, srdečnou pochvalou, která po každém čísle v pravou bouři vypukla. Přihledneme-li k programu samému, nemůžeme leč doznati, že byl naskrze vybraným; jsouť Rubinstein, Bach, Chopin, Raff, k jejichžto dílům mistrným pojily se ještě dvě skladby Wilhelmjho a gavotta Niemanova, jmény v dějinách umění hudebního ne-li nesmrtelnými, tedy aspoň proslavenými. Prof. Wilhelmj (jenž všechny skladby až na Raffovu sonátu přednášel úplně z paměti) hrál co 1. číslo programu Rubinsteinův koncert pro housle, dílo, v němž nakupeno plno obtíží technických, jež ovšem Wilhelmj s obvyklou elegancí a hravě přemáhal. Variace a fuga Beethovenova (op. 53.) přednešeny jsou p. Niemanem naskrze dokonale; jmenovitě vyznačování hlavních i vedlejších temat ve fuze bylo mistrné, uchvacující. Po té přednesl p. Wilhelmj S. Bacha „Ciaconu“ pro solové housle, již dokázal, že není pouze virtuosem, leč že jest i dokonalým hudebníkem; kdo nezná se v kontrapunktu, nedovede zajisté z té spousty akordů vybrati a vyznačiti dokonale veškeré motivy, jež často hustým závojem polyfonie zúplna skorem jsou zahaleny. V „gavottě“ osvědčil se Nieman sám co dovedný skladatel; nápadné jest to, že má táž skladba jakýsi ráz nepopíratelně slovanský jmenovitě ruský, plna jsouc humoru nijak lichého, nýbrž naskrze opravdivého a svěžího; a jakož v thematickém spracování gavotta tato vzornou jest, tož tím více ve-

škeré krásné stránky její v popředí vystoupiti musily přednesem samého skladatele. Zkrátka všechna čísla programu, i na to následující vzletnou a spolu něžnou „Fantazii“ Chopina (op. 49); i průvod k veškerým sólovým piecám prof. Wilhelmjho a klavírní part velké sonáty Raffovy, vše to podal Nieman s takou elegancí, virtuositou až bravurní, s tak výtečným nuančováním v přednesu, že neváháme jej po bok nej přednějších pianistů naší doby postaviti. Wilhelmj přednesl ještě něžnou svoji „romanci“ a svoji parafrasi Chopinova nokturna, v kterýchž skladbách veškeré ty krásné stránky uchvacujícího jeho přednesu, jmenovitě étherické pianissimo, lahodné mezza voce a imposantní fortissimo zůstavily v posluchačích dojem, jenž nedá se tak snadno vymazati. Svrchu jmenovaná velká sonáta Raffova (op. 78. č. 2.), a-dur byla posledním číslem programu. Sonáta tato jest dvojjvětá; první větou jsou roztomilé variace, druhá pak věta patrně jest plodem veselého naladění myslí rozkoší se chvějící. Obtíže, jmenovitě technické, jež ovšem pro Wilhelmjho nejsou vlastně ani obtížemi, daleko jsou tu větší a četnější, než na př. v e-mol a t. zv. chromatické sonátě téhož mistra, jež obě jsou obecenstvu našemu známy z koncertů dřívějších. Byla tedy i skladba ta důstojným závěrkem koncertu, jenž tolikerých v sobě choval pochoutek pro sluch i sebe většího labužníka hudebního.

XX.

* *Filharmonikové* zahájili letošní své koncerty minulou neděli způsobem na nejvýše důstojným a velkolepým. Vzdor tomu, že v týž čas koncertoval slovutný houslista Aug. Wilhelmj, sešlo se přece valně obecenstva, jež ku všem číslům programu přinášelo vnímavou mysl i pochvalou svou nelakotilo. Nejdůležitějším bodem, okolo něhož se soustředila veškerá pozornost, byla Berliozeva symfonie fantastická, dílo to, kteréž, povážíme-li, že povstalo v době, kde tvůrce jeho ještě ani neznal Beethovenova poslední díla, jeví se nám jako zázrak, jako zjevení-se genia, z nadpozemských říší k nám přišedšího. Cokoliv kdy namítáno bylo proti hudebníku Berliozevi, před podobnou silou tvůrčí skláněti přec musí každý šíji svou. Romantický směr, jenž tehdá počal světem prouditi, nabyl v hudebním umění teprve Berliozevem pevné půdy a velkolepého zjevení se a takto platiti může zejména „symfonie fantastická“ co východiště novověké romantické školy hudební a zároveň co její „akropolis“, dosud nikým nedobytá. Nynější věk ovšem chladněji rozebírá, co dříve s úžasem a nadšením přijímáno bylo, když Berlioz sám v r. 1846 s dílem svým v Praze se objevil. Cítíme ovšem při mnohých jednotlivostech, že zrodily se buď z extravagance duševní, aneb že vyšly spíše z dílny vypočítavého rozumu, než z hluboce zanícené duše. Přes to všechno však unáší nás ten smělý vzlet genia, přes to všechno jímá nás ten divoký rej myšlenek v čarovný svůj kruh, zahřívá se srdce naše při mnohém zjevu krásy dokonalé. Melodika i harmonika Berliozeva jest veskrze v takové míře jeho vlastní, původní, že se ani nedivíme, že ji podnes

tak mnohý má za záhadnou a proto méně sympatickou. Kdo v hudbě té chce čísti, musí se z úplna zcela individuální, zcela zvláštní stanovisko genia Berliozova postaviti. Podle jiných jej chtějí měřit, jest počínání naprosto chybné. Co se vyrovná Byronově síle myšlenky, co Berliozově smělosti a vzletu? — Skladatel programem svým, dle něhož vyličiti chtěl některé momenty ze života umělce, drží posluchače pevně v kruhu svých myšlenek, avšak i bez programu toho má dílo jeho cenu absolutní a vřelosti i bezprostřednosti dosti.*) „Filharmonikové“ uznali za dobré, vynechati poslední (páté) oddělení, v němž vidí skladatel všelike příšery, dostavivši se k jeho pohřbu a v němž paroduje jaksi poslední soud — neschvalujeme takové počínání, protože není žádných oprávněných důvodů k němu. Právě v oddělení tomto vrcholí se romantický směr ducha Berliozova, neboť jest pointou celého díla. Provedení bylo velmi dobré, místy úchvatné. Dechové nástroje plechové, zejména pak bubny, počínaly si někdy k ustrnutí barbarsky. Z ostatních programních čísel, zejména Lisztova rhapsodie uherská (c-mol), instrumentovaná J. Raffem, docílila takového úspěchu, že musela býti opakována. Převedení její z pikantně detailovaného originálu klavírního do mnohojazykové mluvy orchestru není právě velmi šťastné. Provedení také nebylo co do všech detailů dosti svižné a pružné, mnohé modifikace rytmické i dynamické scházely. Z počátku programu provedené skladby: Reinekeho ouvertura „Dame Kobold“ a dra. Mayera (Rémy-ho) nokturno, jež učinilo všeobecně krásný dojem poetičnosti nálady i živosti barev orchestrálních, bohužel nebylo nám popřáno slyšeti.***) Red.

* Výbor spolku „Filharmonia“ zakázal výslovně, jak nám sděleno bylo, vydati zdejšímu hudebnímu referentů lipského časopisu „Neue Zeitschrift für Musik“ vstupenku pro letošní cyklus koncertů filharmonických. Zákaz ten jest nyní tím nápadnějším, poněvadž v době minulé po celé trvání spolku „Filharmonia“ zmíněnému pánu vždy s ochotou vstupenka vydána byla. Věru „zvláštní“ to pomsta mezi umělci!

* Pražský Hlahol zahájil letošní činnost svoji (ročník XIV.) zábavou pěveckou a hudební na ostrově žofinském dne 18. t. m. způsobem důstojným. První zábava tato podává neklamná auspicia velmi příznivá pro budoucí trvání spolku, jenž jediný veden jsa obezřetnou rukou Bendlovou, na stejné výši umělecké se udržuje naproti jednotám jiným, jež vůči hledě chřadnou a hynou. Zábava čteně byla navštívena; všecka čísla, jež přednesl „Hlahol“, přijata s potleskem hlučným, tak že mnohá z nich

*) Povstalo, jak Berlioz ve svých memoirech uvádí, hlavně z dojmu, jež naň učinil Goethův „Faust“. Red.

**) Požádali jsme člena výboru filharmoniků p. Holého, aby nám k nahlédnutí zapůjčeny byly partitury obou těchto skladeb, chtějíce se o nich šířeji rozepsati; ač nám to slíbeno, nedostalo se nám jich však přece ze zvláštní snad šetrnosti p. Holého; obdržíme však nokturno řečené co nevidět z rukou velectěného krajana a s námi spřáteleného skladatele samých, i neopomíneme zmíniti se pak o ní čtenářstvu našemu.

musila opakována býti. Jsou to: „Píseň při drani“ a „Stasa čarodějnice“ (Horák), „Lovecký pochod“ (Löw), „Večerní písně“ (Nešvera), a „Probuzení jara“ (Bach). Po „Večerních písních“ přidal Hlahol, novými a vydatnými silami rozmnožený, „Čtverylku z národních písní“ od Ed. Nápravníka, v níž jmenovitě solo páně Šárovo velmi se líbilo. Nejlepšími ale číslky programu byly bez odporu sbory: „Dárek z pouti“ od K. Bendla, kdež p. Kinský, a Rillé-ho sbor „Před přístavem“, v němž p. Šára i p. Kinský sóly výtečně přednesenými obecenstvo k hlučné pochvale uchvátili. Oba sbory musily se opakovati. Mezi jednotlivými číslky hrála kapela vojenská řízením kapelníka Cibulky. Dodáváme, že na mnohostrannou žádost učiněna mezi přítomným obcenstvem sbírka ve prospěch onemocnělého skladatele Förchgotta-Tovačovského, kteráž něco přes 40 zl. vynesla. Příklad to zajisté následování hodný!

X.X

* Pražský „Hlahol“ ustanovil výroční svou valnou hromadu na den 30. listopadu t. r. Na programu jest čtení jednatelské a pokladniční zprávy za ročník 13., dále volba nového výboru a konečně volné návrhy.

* Pražská konservatoř odbývá v neděli dne 22. t. m. I. svůj koncert za spoluúčinkování pianisty p. Ludv. Breitnera. Program ustanoven takto: Beethovenova symfonie pastorální, Šumanův klavírní koncert do a-mol, Bachova ciaconna (d-mol) pro orchestr upravena F. Raffem a Fr. Liszta uherská fantazie pro koncertní klavír a orchestr.

* Páně Prokšův hudební ústav uspořádá jako každoročně i letos v úterý dne 24. listopadu o 10. hodině v Týnském chrámu páně slavnou „mši sv. ku počtě sv. Cecilie“, při níž zpívati se bude vokální mše pro mužské hlasy od Frt. Liszta s vložkami od Prokše a Palestriny. V řízení se ochotně uvázal ředitel kůru p. Kavan.

* V neděli dne 22. listopadu 1874 uspořádá Beseda nymburská koncert v místnostech městského divadla, v němž slečna Šůrova a pp. Horák a Novotný z Prahy ze zvláštní ochoty účinkovati budou. Program je následovní: 1. Utonulá, mužský sbor od Křížkovského. 2. Píseň a) „Jarní“ od Ant. Rubinsteina, b) Skotská národní od Roberta Franze. 3. Resignace od Dankla, sólo na housle s průvodem piana. 4. Písně a) arie z opery „Život za cara“ od Glinky, b) Miei pensieri od Campany. 5. Rapsodie od Liszta, sólo pro housle s průvodem piana. 6. Dvojzpěv ze zpěvohry „Lejla“ od K. Bendla. 7. Ave Maria od Gounoda, píseň s průvodem houslí, piana a harmonia. 8. Pijanovo dědictví, sbor s průvodem piana. Na to: Z chládku, dramatický žert v 1 jednání od Jaroše.

* Hudební zábava, uspořádaná dne 16. t. m. v pražské měšťanské besedě těšila se nejkrásnějším úspěchu. Byla, jak jsme již v předešlém čísle byli sdělili, jedině národní písní slovan-ské věnována, při čemž za základ vzaty jsou první dva sešity sbírky „Slavia“, kterouž dr. Procházka

právě vydávati započal. Četné a vybrané obecnostvo přijalo ta něžná kvítka národní poesie s nejvřelejším citem i nebylo snad srdce, které při prostomilých těch zpěvích nebylo dojmuto. Tenkrát střídaly se české a ruské písně národní obsahu vážného i žertovného v hojném výběru. Obecnstvu byla takto podána příležitost, pozorovati zvláštnosti kmenové v nápěvích přednešených i srovnávati je mezi sebou. Žeť každé české srdce, třeba nemůže se uzavřítí zvláštnímu kouzlu písně ruské, při národní písni naší více se rozeřeje a živěji se rozplesá, ovšem přirozeno. Častějším pěstováním jinოსlovanské písně národní rozezvučí se také mocněji příbuzné struny v našich srdcích. Žeť veškeré ty perličky prostonárodní poesie oduševněným, půvabným přednesem paní Marty Procházkové, sl. B. Hanušovy, p. Lva a p. Vávry zaskvěly se v plném lesku svém, netřeba ani dokládati. Kéž by také venkovské naše besedy a jednoty příkladu tohoto následovati a národní písni slovanské větší pozornosti věnovati chtěly, k čemuž nyní v svrchu dotčené sbírce mají vydatné pomůcky.

* Lipská nakladatelská firma F. E. C. Leuckart zaslala nám tyto dny nejnovější díla svého nákladu: „Opuscula,“ řada to různých menších pojednání z pera slovutného theoretika hud. Morice Hauptmanna a kritickou monografii o Robertu Franzovi, nejvýtečnějším něm. skladateli písní, sepsanou drem. Jind. M. Šusterem. Obě knihy poučají svým obsahem velice a zasluhují povšimnutí.

* Z Kladna. (Pův. dop.) Beseda „Budislav“ uspořádala zde dne 5. t. m. za zemřelého básníka českého Vítězslava Hálek slavné rekviem, jehož se účastnili: spolek oděvníků a Sokol kladenský s prápory, spolek vzájemně se podporujících dělníků Pražské žel. společnosti, deputace „Besedy“ Kladenské, „Oulu“, spolku stavitelského a vojenských vysloužilců; členové besedy „Budislav“ sešli se tentokrát v hojném počtu, zvláště odbor pěvecký dostavil se v plném počtu. Provedeno bylo Vításkovo rekviem velmi precizně. Na prvním místě, kdož o zdařilé provedení rekvia tohoto největší zásluhu sobě získali, dlužno jmenovati pí. Urbanovou, kteráž neobtěžovala sobě z Unhoště laskavě v určitý čas do Kladna se dostaviti a lahodným zpěvem svým k zdařilému provedení skvěle velmi přispěla, kteroužto obětavostí zavázala sobě Kladno k trvalým díkům. Dále slušno vzdáti dík panu Fr. Kindlovi, kapelníku společnosti státní dráhy, kterýž laskavě sám spoluúčinkoval, jakož i veškerým pp. hudebníkům téže společnosti, kteří četně se dostavili a velmi zdařile spoluúčinkovali. Tatáž chvála přísluší pěveckému odboru „Besedy“. Zajisté každý z přítomných přesvědčil se, že dovedeme sobě vážití a ctítí památku muže, jakým byl slovutný básník Vítězslav Hálek. Věčná sláva památce jeho!

!!SYLVESTR!!

Právě vyšlo tiskem a nákladem firmy

Em. Starý a spol. v Praze:

„Sboření Jericha“ čili *Gratulace u pana Icika Šmuela Leona Jajtelesa barona z Meroresů*. Komická scéna pro mužské hlasy s průvodem piana složil V. Mazánek. Cena: Part. i hlasy 1 zl. 30 kr. Jednotlivé hlasy à 10 kr. r. č.

V tisku se nachází a těchto dnů vydána bude:

„Žabi beseda“, hudební žert pro mužské hlasy s průvodem piana, složil Lud. Procházka.

Dále na skladě jsou:

„Už ho vedou Martina“, žertovný sbor pro mužské hlasy s průvodem orchestru (brkačky) a turecký buben (solo), složil V. Mazánek. Cena: Part. a hlasy 80 kr. Jednotlivé hlasy à 10 kr.

„Špatné tanečnice“, komické tercetto pro dva tenory a 1 bas s průvodem piana, složil Jos. Paukner. Cena 1 zl. 50 kr.

„Staří mládenci“, komický dvojzpěv pro tenor a bas s průvodem piana, složil J. Paukner. Cena 60 kr.

„Spiknutí v Chroustovicích“, komický trojzpěv pro tři basy s prův. piana, složil J. Paukner. Cena 1 zl. 50 kr.

„Manželova opička“, komická píseň pro bas s prův. piana, složil J. Paukner. Cena 60 kr.

„Mazurka na brkačky“ pro 4 mužské hlasy složil J. Paukner. Cena 70 kr.

„Koncert na brkačky“ pro 4 mužské hlasy, složil Karel Bendl. Cena 70 kr.

„Šumaři“, komický dvojzpěv pro dva basy s prův. piana, slož. J. Paukner. Cena 50 kr.

„Radosti manželské“, humoristická scéna pro tenor a bas s prův. piana, slož. J. Paukner. Cena 75 kr.

„Kdo má zpívat“, humoristická scéna pro tenor a bas s prův. piana, slož. J. Pankner. Cena 70 kr.

„Zpěv Mandarinů“ z frašky: „Chňap, Lap, Šňůra“ pro mužské hlasy s průvodem piana, upravil V. Hřimalý. Cena 50 kr.